

Oprettet: Onsdag, 18. april 2012 15:22

Museum om lodseri på Nyord

Efter at Lokalhistorisk Forening har gennemført den grundlæggende og nænsomme restaurering af Møllestangen, har kulturgruppen i påsken 2012 præsenteret de første ideer til et **museum om Lodseri på Nyord i "Møllestangen"**.

Se her plancherne til Møllestangen:

Nyord lodseri

Farvandene omkring Nyord er meget vanskelige at gennemsejle med mange grunde og snoede sejløb.

Den vigtigste sejlroute mellem København og de syddanske øer samt Nordtyskland gik indenom Møn igennem vores farvande.

Derfor har det i mange hundrede år været de stedkendte folk fra Nyord, der gik om bord i fremmede skibe og bragte dem sikkert gennem farvandene.

Den sikre passage gennem farvandene omkring Nyord havde så stor betydning, at der blev indført lods-pligt og lods-tvang.

Lodspigten medførte, at alle gårdmænd på Nyord skulle lodse eller stille lods til rådighed. Derfor er alle gårdene på Nyord lodsgårde.

Specielt Reglement for Nyords Lodseri.

Nyords gårde præger bybilledet den dag i dag

Lodstvungen betød, at alle skibe skulle tage lods ombord - eller i det mindste betale for lodsning.

Indtil 1823 gik trafikken øst om Nyord, gennem det smalle, men meget dybe Ulfshaleløb, hvor Nyord-broen i dag ligger. Indløbet ud mod Østersøen sandede efterhånden til, og derfor blev farvandet vest om Nyord - over mod Sjælland - uddybet og gjort til farvand.

Det var mange skibe, der blev lodset igennem Bøgestrømmen: I midten af 1800-tallet passerede godt og vel 3000 skibe om året, og det betød, at lodseriet blev den største indtægtskilde for Nyord.

Nyord lodseri

Lodserne havde ry for at være stridbare og egensindige, men man må huske, at arbejdet som lods var hårdt og ansvarsfuldt. Der skulle lods selv i storm og kulde, og kun isen standsede trafikken. Når man ser billedet af lodserne i stadstøjet, kan man godt se, at det er mandfolk, der ikke altid var lette at komme overens med.

Bondelodserne - lodserne fra bøndergårdene - drev kaplodsning. Første mand ved det lodssøgende skib fik lodsningen og en stor del af hyren. Denne måde at fordele arbejdet på var årsag til en del stridigheder, men det sikrede, at skibene fik hurtig assistance fra den lods, der var hurtigst.

Nyord lodseri

Lodsjollen "Siegfred"

Lodserne blev sejlet til og fra skibene i små, tomastede og meget velsejlende, joller. Lodsjollen kunne kendes på, at der var en tydelig lodret, rød stribe i sejlet. I 1900-tallet blev sejljollerne afløst af en grønmalet motordrevet lodskutter.

I 1881 blev bøndelodserne afløst af et statslodseri. Som boliger for de statsansatte lodser blev de to røde, dobbelthuse på Grusvejen bygget. Gavlen kan skimtes bag træerne ved siden af den lille købmandsforretning.

Lodsudkik Møllestangen

Nyord lodseri

Embedsboliger til lodserne blev opført i 1882.

Sammen med lodsbølgernes, blev der bygget, som I står i, bygget som vagtskue. Her blev der holdt udlæg efter lodsoverende skibe, og flagstangen blev brugt som sig-nalmus.

Nordtjerske skibe og Nyordløden ombord vedfor København, og skibene blev løbet gennem Bøgestrømmen op forbi Jungbøved og ud i Faxe bugt. Nordtjerske skibe og lodsen ombord løb udenfor Jungbøved, og for at kunne komme forbi ud til vesttjerske skibe, blev der opført en lille lunde ved krydet i Bøvestig skov, hvor nogle af lodserne overnattede.

Lodsbøje i Bøvestig Skov

Udsigt

Man kan se Bøvestig Skov hvis man kigger ud af nordvinduet og København ved Mols-broen kan man se, hvis man kigger ud af sydvinduet.

Gennem vestvinduet ser man den del af farvandet, hvor "de fire kiste" afmærker et stykke udgævet søfrende.

Læg mærke til, at der er frit udsyn fra København til Faxe bugt. Udsigten forstærkes ikke af træer eller bygninger, og det var helt bevidst, at den vestre ende af Nyord er blevet holdt fri, fordi bevidst til det lille udsyn betød mere end landbrugets økonomiske behov for farve og bygninger.

Det kan vi røde i dag, og i fredningsbestemmelserne for Nyord er det blandt andet nævnt, at der ikke må plantes træer i det åbne land.

Den sidste kule på Nyord stoppe i 1962 og i dag kan man navigere med GPS uden at skulle have lokal kende assistance.

Nyord lodseri

Lodsejolle på Nyord

I dag er Møllestangen – som huset hér hedder – blevet Nyords vartegn og udsigtspunkt. Det er hér, vi ser på solnedgangen og det er hér vi lager fra øens "officielle" flagstang.

I 2011 bekostede Nyord Lokalhitoriske Forening en omhyggelig istandsættelse af bygningen, og nu arbejder vi på at indrette landets mindste (bøds)museum hér.

GB THE HISTORY OF NYORD'S PILOT SERVICE

Summary

Among the pilot stations of Denmark, some of which have been in existence for a very long while, the station on the small island of Nyord occupied for centuries a unique position. Not only the right, but also the duty, to pilot the many vessels which passed through the difficult waters between Zealand and Møn was closely connected with the possession of land on the island.

Those who owned land on Nyord – 20 farmers and 7 vicars – were however more sailors than agriculturists. They were thought to be the descendants of Dutch sailors who had come to Denmark during the reign of Christian II and settled on Nyord. At one time there were plans for founding a colony of seamen on Nyord and some of the other small surrounding islands.

There were pilots on Nyord as early as the sixteenth century, though at this date there was no sign where to speak of on the island. But even when landing did become more widespread navigation and piloting remained the most important occupation for the inhabitants.

The total number of pilots was to be at least 27. In order to replace the older men who fell out of the service an examination was held once a year which the young men of the island could take with a view to becoming regular pilot and later regular pilot.

A particular feature of Nyord was the competitive element in the piloting. When large numbers of ships came from the north, in order to pilot them through as quickly as possible, the pilots were allowed to race for the ships. The pilot who first managed to board a ship, even though out of his turn, had the right to pilot that ship and take the fee for it.

The pilots of Nyord seem for a long while to have acted somewhat autonomously and gradually started to begin to be dissatisfied with the way they carried out the piloting. Towards the middle of the eighteenth century, therefore, the state felt compelled to intervene and amongst other measures issued instructions for piloting and laid down a fee for the job. But by and large Nyord preserved its old and characteristic pilot service until 1876. In this year compulsory piloting was abolished and the exclusive right and duty to pilot in these waters, which had long belonged to those owning land on the island, was ended. The pilots of Nyord became regular pilots and as such were subject to the legislation pertaining to the entire country.

DE DIE GESCHICHTE DER LOTSEN VON NYORD

Zusammenfassung

Unter den bekannten Lotsenstationen in den dänischen Fjederwasser nimmt die Lotsen auf der kleinen Insel Nyord eine ganz besondere Position ein. Mit dem Grundbesitz auf Nyord ging nicht nur das Recht, sondern die Pflicht einher, die vielen Schiffe sicher durch die gefährlichen Fjederwasser zwischen Møn und Seeland zu geleiten.

Die Landbesitzer auf Nyord – 20 Bauern und 7 Kleriker – waren eher Seefahrer als Landwirte. Sie stammten im Ruf die Nachfahren holländischer Seefahrer zu sein, die während der Regentschaft Christian II. nach Dänemark gekommen und sich auf Nyord niedergelassen hatten. Es gab zu jener Zeit Pläne Seemannskolonien auf Nyord und den umliegenden Inseln anzulegen.

Bereits seit dem 16. Jh. gab es Lotsen auf Nyord, obwohl es zu dieser Zeit noch keine ausgeprägte Landwirtschaft auf der Insel gab. Doch auch als die Landwirtschaft fest verankert war, waren Navigation und Lotswesen die wichtigste Beschäftigung der Inselbewohner.

In der ältesten Phase gab es 27 Lotsen auf Nyord. Um die älteren Lotsen, die den Dienst nicht mehr verrichten konnten, zu ersetzen wurde einmal im Jahr eine Prüfung durchgeführt, an der die jungen Männer teilnehmen konnten, um staatliche Reservelotsen und später offizieller Lotsen werden zu können.

Ein besonderes Merkmal der Lotsen von Nyord war der Wettbewerb. Wenn sich von Norden eine Gruppe von Schiffen näherte, war es den Lotsen erlaubt ein Wettrennen zu den Schiffen zu veranstalten. Der Erste, der wie auch immer, um schwächen an Bord eines Schiffes war gewann das Recht dieses Schiff zu geleiten und die Gebühre zu kassieren.

Die Lotsen von Nyord konnten offenbar für lange Zeit selbst die Regeln für ihre Lotswesen bestimmen. Nach und nach begannen die Seefahrer ihren Unmut darüber auszudrücken. Dies führte dazu, dass in der Mitte des 18. Jh. der Staat sich verpflichtet fühlen einschritt, um neben anderen Maßnahmen auch das Lotswesen zu regulieren und u.a. feste Gebühren einzuführen. Im Conflict und Gattum bestand das charakteristische Lotswesen auf Nyord bis 1876. In diesem Jahr jedoch wurde die Dienst, der bis dahin an Landbesitzer geknüpft war, abgeschafft und die Lotsen waren fortan staatliche Angestellte und dem staatlichen Gehalt unterworfen.